

פְּרִשְׁת בְּהַעֲלֵתָךְ

מי מתלונן?

כל אחד מאתנו מתלונן מדי פעם. לפעמים אנו מתלוננים על הקשי בלמודים, לפעמים על כך שרוצים לשחק עוד קצת אבל כבר חזבים לסיים. לא חסרות סבות להתלונן ולקטר. בפרשת השבוע, פרשת בהעלתך, אנו פוגשים במצבים שונים שבהם עם ישראל מתלונן ומתאונן. וכך כותבת התורה על אחת הפעמים שבהן עם ישראל מתלונן: "ויְהִי הָעַם כַּמְתְּאֲנָנִים... וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה" (במדבר י"א, א'). מהו אותו קצה של המחנה שבו בוערת אש ה'?

רש"י מפרש: "בקצה המחנה - במקצין שבהם לשפלות, אלו ערב רב". לפי הסבר זה של רש"י מובן שהתלונות הגיעו מהחלקים הגרועים של העם, ולא מהעם כולו. אך רש"י מביא בפרושו גם הסבר נוסף: "רבי שמעון בן מנסיא אומר: בקצינים שבהם ובגדולים". לפי ההסבר השני של רש"י **דוקא האנשים החשובים שבעם** התלוננו ובכו על כל הקשיים שעוברים עליהם במדבר.

מדברי רש"י אִנְחֵנו לומדים שגם האנשים החשובים והגדולים ביותר עלולים לפעמים להגיע למצב שבו הם מתנהגים כמו האנשים הכי נמוכים, ובמקום לדבר ולבקש הם פשוט מתלוננים ובוכים.

נלמד מפרשה זו שגם כשהמצב קשה יש דרך שצריך להתנהג בה; אפשר לבקש, אפשר להתפלל ואפשר גם לשאל - אבל תלונה ובכי אינם עוזרים אלא רק מקשים על המצב.

שמוש במשחה בשבת

'היבט הזה בשפתיים משגע אותי, חשבה לעצמה נועה, 'אני חייבת למרח שפתי. לפתע נזכרה שמורן אמרה לה לפני כמה שבועות שהיא לא משתמשת בשבת בקרמים בגלל שאסור להשתמש בתכשירים כאלה בשבת.

מהו האסור שדברה עליו מורן והאם היא צודקת?

תשובה: אחת משלושים ותשע (ל"ט) המלאכות שנאסרו עלינו ביום השבת היא **מלאכת ממחק**. מלאכת ממחק נועדה להחליק משטחים שאינם חלקים, כגון עור, עץ, וכדומה. תולדה של מלאכת ממחק היא **מלאכת ממרח**. במלאכת ממרח אִנְחֵנו מורחים חמר בצורה אחידה. גם מריחת חמר סמיך, כגון משחה שנועדה למריחה על הגוף, נחשבת למלאכת ממרח. לכן אסור למרח בשבת קרמים מסוגים שונים (קרם ידים, קרם לשער וכדומה), מפני שבמריחתם אנו מעניינים להחליק אותם על העור - וזו פעולה אסורה. גם אם הפונה לגרם לקרם להבלע בעור, אנו עדין מעניינים שחלק מהקרם ישאר על פני העור כי בכך הגוף מקבל מראה יפה יותר - ויש בכך אסור ממרח. עם זאת, אם הקרם נוזלי לגמרי, עד שאם נשפך אותו על משטח הוא יתפשט לצדדים, אין בו אסור ממרח ומתיר למרח אותו על הגוף.

אם סובלים מיבש בשפתיים אפשר למרח משחה על השפתיים בצורה המתרת בשבת, והיא להניח את המשחה על השפתיים בלי למרח. בכך המריחה לא נעשית ישירות בגדינו ואפשר להקל בכך כאשר ישנו צער.

לסיום: אין למרח בשבת משחה או קרם על הגוף. במקרה של נועה אפשר להניח את המשחה על השפתיים בלי למרח אותה ובכך להמנע מבצוע המלאכה האסורה ישירות בגדינו.

מקורות: שבת ע"ה ע"ב; שו"ע שכ"ג, ט'; מ"ב שכ"ג, מ'; שש"כ ט"ו, מ'.

הזדמנות שניה

"ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל" (במדבר ט', ז')

קרן שמש ראשונה חדרה מבעד לחלון הגדול. קמתי מהספה והתהלכתי בבית, כלם ישנו עדין. לא זכרתי איזה יום היום ומדוע אני לבוש בגדי חג. המשכתי להתהלך והגעתי לפנת האכל. על השלחן היו שאריות של מצות, הגדות של פסח וכוס גדולה ובתוכה יין. בבת אחת נזכרתי בלי אמש. אתמול היה ליל הסדר! נסיתי לשחזר מה ארע: אמרנו "מגיד", שתיתי שתי כוסות יין - וזהו, אני לא זוכר עוד דבר. הרגשתי צריבה עמקה בלבי: הפסדתי את ליל הסדר! את ארבע הכוסות, את האפיקומן, את השירים והפיוטים, ואפלו את הסעודה הטעימה.

כל כך חפיתי ללילה הזה. כל כך התכוננתי. עזרתי לאמא בנקיונות, למדתי עם אבא חדושים ורעיונות לומר בסעודה, התערבתי עם נעם ורויטל שהפעם אמצא את האפיקומן ואשאיר ער עד שיבוא אליהו הנביא. כשגמרנו לשרף את החמץ אבא הציע לי ללכת לנחם, שיהיה לי כוח להשאיר ער. "אל תדאג, אבא", עניתי לו בבטחון, "אני כבר לא תינוק".

בצהרים אמא השכיבה את נעם ורויטל לישון והציעה גם לי להכנס למטה, אבל הייתי בעצומה של קריאת ספר מתח. אמרתי לה שלא תדאג. לקראת ערב לבשתי את בגדי החדשים ונעלתי את נעלי החדשות והלכתי עם אבא לבית הפנסות רענן ושמת. מי היה מאמין שפעבר זמן קצר ארדס ואפסיד את הכל? התישבותי על הספה מאכזב ועצוב ובכיתי חרש. לפתע הרגשתי יד חמה ומלטפת. סבתא התעוררה והבינה הכל. היא חבקה אותי ואמרה: "מאכזב, מה? גם אנחנו התעצבנו לראות אותך רדום. נסינו להעיר אותך אבל לא הצלחנו, היית ענף מאוד". המשכתי לבכות וסבתא המשיכה להרגיע. לפתע היא חיכה כאלו נזכרה במשהו.

"אתה יודע?" הביטה בי, "בפרשת בהעלתך היו אנשים שקרה להם משהו דומה למה שקרה לך!"

ילד נרדם על הספה וחולם על קרבן פסח ומצות ברקע של מדבר.

"על מה את מדברת?" שאלתי, "מי נרדם בפרשת בהעלתך ומה הוא הפסיד בגלל זה?" סבתא צחקה והסבירה: "בפרשה מספר על קבוצת אנשים שבאה אל משה רבנו ובפיהם טענה מוזרה. הם מבקשים פתרון למצוקה שלהם. הם מספרים למשה שכאשר כל עם ישראל הקריבו את קרבן

הפסח וְחַגְגוּ אֶת הַחֵג, הֵם הָיוּ טַמְאִים בְּטַמְאֵת-מֵת. טַמְא מֵת הוּא מִי שֶׁנִּגַּע בְּמֵת אוֹ שֶׁהָיָה בְּבֵית שֵׁשׁ בוֹ מֵת, וְהָרִי דָּוַע שְׁמִי שֶׁטַמְא אֵינוֹ יָכוֹל לְהִקְרִיב קֶרְבָּן. הֵם מְבַקְשִׁים הַזְדַּמְנוּת נוֹסֶפֶת. גַּם הֵם רוֹצִים לְהִקְרִיב קֶרְבָּן פֶּסַח וְלֶאֱכֹל מִצּוֹת כְּמוֹ כָּל הָעָם."

"וימה מִשֶּׁה עָנָה לָהֶם?" הֵייתִי סֹקֵרָן.

"מִשֶּׁה לֹא נָדַע מָה לַעֲנוֹת. הוּא שָׂאֵל אֶת ה', וְה', שֶׁרָאָה אֶת רְצוֹנָם הֵעִז לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה, גְּלָה לְמִשֶּׁה אֶת סוּדוֹ שֶׁל פֶּסַח שְׁנִי. בִּי"ד בְּאִיר יוֹכְלוּ הָאֲנָשִׁים לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַפֶּסַח כְּהַלְכָתוֹ. וּבִאֲמַת כִּד הָיָה: לְאֲנָשִׁים שֶׁהִפְסִידוּ אֶת הַחֵג בְּגִלְל טַמְאָתָם נִתְּנָה הַזְדַּמְנוּת שְׁנִיָּה."

לֹא הִבְנֵתִי. "אֶת מִתְכַּוְּנֵת שֶׁאֲעֲשֶׂה לִי לַיִל הַסֹּדֵר מִשְׁלִי בִּי"ד בְּאִיר?"

"לְצַעְרֵי לֹא", הַנִּידָה סִבְתָּא אֶת רֵאשָׁה, "פֶּסַח שְׁנִי חָל כְּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, כְּשֶׁמְקַרְיָבִים קֶרְבָּן פֶּסַח וַיֵּשׁ הַשְּׂרָאָת שְׁכִינָה. אֲבָל בְּעִזְרַת ה' בְּשִׁנָּה הַבָּאָה תִּהְיֶה לָךְ הַזְדַּמְנוּת שְׁנִיָּה, וְאֲנִי בְּטוֹחָה שֶׁתִּדַּע כִּיצַד לְנַהֵג."

"וְעַכְשָׁיו", סִבְתָּא מְשַׁכָּה אוֹתִי לְשִׁלְחוֹ, "בּוֹא וְנִרְאָה אִם אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא כָּבֵר שֶׁתָּה מֵהַיִּינּוּ..."

סִבְתָּא מְזַגָּה לִי מַעַט מֵהַכּוֹס שֶׁל אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא. "בְּרַדְּ וּשְׁתֵּה", הִיא אָמְרָה, "אֲנִי מִבְּטִיחָה שֶׁלֹּא לְגִלוֹת לְנַעַם וְרוֹיטֵל מִי בְּאֲמַת שֶׁתָּה מֵהַיִּינּוּ. זֶה יִהְיֶה הַסּוּד שְׁלֵנוּ."

צַחֲקוֹתִי בְּקוֹל וְכִמְעַט הִעֲרַתִּי אֶת כָּלָם... עִם סִבְתָּא שׁוֹבְבָה כְּזֹאת מִי יָכוֹל לְהַשְׁאֵר עֲצוּב?